

Bankenes mislighetsstatistikk 2006 - 2010

av banker tilsluttet
Finansnæringens Fellesorganisasjon

INNLEDNING

Mislighetsstatistikken for 2010 fra Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) er basert på innrapporteringer fra medlemmene. Mislighetsstatistikken er beregnet for intern bruk i næringen og skal ikke offentliggjøres uten tillatelse fra Finansnæringens fellesorganisasjon.

Tallmateriale relatert til tidligere år er innlemmet i statistikken for å vise til den generelle utvikling over en lengre tidsperiode. Statistikk materialet fra tidligere år baserer seg på informasjon som tidligere er blitt innhentet av Bankenes standardiseringskontor (BSK) relatert til kortsvindel. Statistisk informasjon relatert til interne og eksterne misligheter fra tidligere år er innhentet av FNO (Da under navnet - Finansnæringens Hovedorganisasjon – FNH) og medlemmer av Sparebankforeningen.

Hensikten med mislighetsstatistikken er å gi medlemmene en dekkende oversikt over de utfordringer næringen står overfor relatert til interne og eksterne misligheter, basert på kvalitativt riktig innrapportering.

Tilgang til objektive fakta er vesentlig for å kunne foreta selvstendige analyser av omfang og utvikling, samt vurdere implementering av nødvendige tiltak for den enkelte aktør. Statistikken kan benyttes til å belyse den enkelte sak i sammenheng med den generelle problemstilling for øvrig overfor politi- og påtalemyndigheten når det skal defineres hvor høyt etterforskning av slike saker skal prioriteres.

Finanstilsynet tok våren 2010 kontakt med FNO og BSK. De fremla et behov for en statistikk som var mulig å sammenligne på tvers av landegrensene, samt var anvendelig for utvikling av deres risiko og sårbarhetsanalyse (ROS-analysen). En arbeidsgruppe bestående av personer fra FNO, Finanstilsynet, BSK og 2 banker utarbeidet det nye innrapporteringsskjemaet.

Det nye skjemaet er utvidet på kortområdet for å skille bedre mellom ulike typer angrep. I tillegg er det gjort en mer detaljert oppdeling av IKT-bedragerier for å kunne gi et presist bilde av hvilke utfordringer man har hatt innen dette området.

Det er kjent at slik innrapportering også bidrar til å øke det interne fokuset på interne og eksterne misligheter hos den enkelte aktør.

Innrapporteringsskjemaet er sendt ut til 135 banker, hvorav bankene som har innrapportert dekker ca. 95 % av det totale markedet. Selv om det er ønskelig med en enda høyere svarprosent, er 95 % ansett for å være dekkende for å beskrive de trender og den utvikling som sees og gir et anvendbart bilde av dagens situasjon.

På bakgrunn av endringene som ble foretatt av innrapporteringsskjemaet i 2010, så vil det være endringer i statistikkens utforming og innhold. De endringer som er ønskelige å påpeke er som følger;

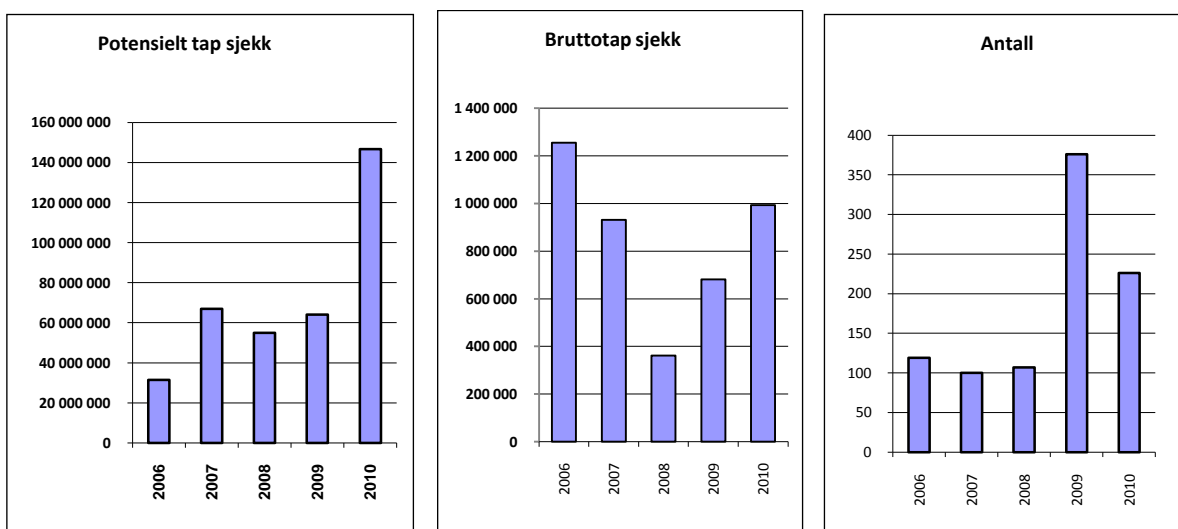
- Det ble utført en del endringer i innrapporteringen for 2. halvår i forhold til 1. halvår 2010. Der innrapporteringen er lik for begge halvår – noe som gjelder de aller fleste tabellene - er tallene samlet og årsrekken videreført.
- Rekkefølgen på tabellene i rapporten er endret i forhold til ny innrapportering, men med gammel nummerering bak overskriften.
- Etter en vurdering ble posten "Potensielt tap" tatt ut ved de fleste hovedpunkter. Dette begrunnes både med redusert nytteverdi og reduksjon av antall rapporteringspunkter.
- I 2006 ble debet- og kredittkort delt, de er nå samlet igjen. Tallene er dog delt på antall og Brutto tap på Innland og Utland – se pkt 1.3.
- Det er noen punkter hvor kun en bank har innrapportert tall. Dette er for lite til å bli publisert, se f.eks pkt 1.5.2
- Bakerst i rapporten finner vi "Detaljer – Kortsystemet". Her finner man igjen tallene fra blant annet pkt 1.3 – Bedrageri Kort – brutt ned på de spesifikke punktene i innrapporteringen. Her finner vi også detaljer rundt "Angrep på minibank, IKT-kriminalitet som ikke gjelder kortdata og Skimming. Her ligger også to tabeller som ikke er med i innrapporteringen for 2. halvår.

For utførlig bakgrunnsinformasjon og tallforståelse, se tallgrunnlaget som er vedlagt mislighetsstatistikken.

1.1 Bedrageri – Sjekker

1.1 Sjekker / Bankremisser

Falske og forfalskede sjekker trukket på norske og utenlandske banker. Dekningsløse sjekker som politianmeldes i henhold til sjekkløven. Bankremisser.

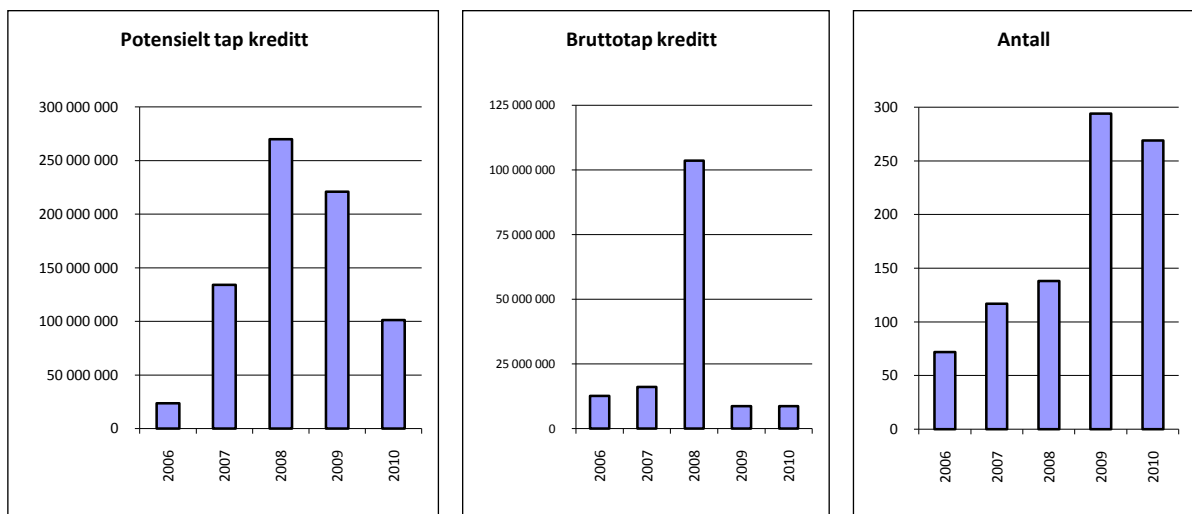

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	31 543 198	1 254 517	119
2007	66 877 402	931 367	100
2008	54 943 892	361 689	107
2009	64 059 630	681 331	376
2010	146 604 882	993 519	226

1.2 Bedrageri – Kreditt (1.5)

1.2 Kreditt

Falske rembuser, garantier og takster, uriktige opplysninger og falske underskrifter på lånedokumenter, samt lån/kreditt/forbruksfinansiering opptatt i andre personers navn (unntatt kredittkort).

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	23 663 647	12 611 369	72
2007	133 933 196	16 131 334	117
2008	269 935 315	103 516 570	138
2009	220 827 057	8 647 999	294
2010	101 303 652	8 705 502	269

1.3 Bedrageri – Kort

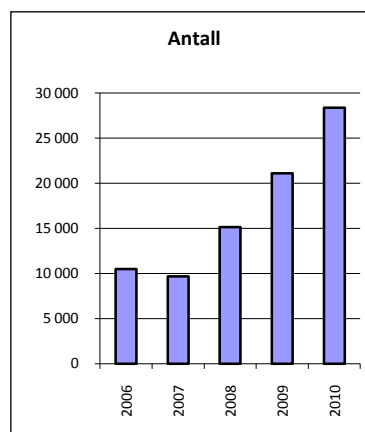
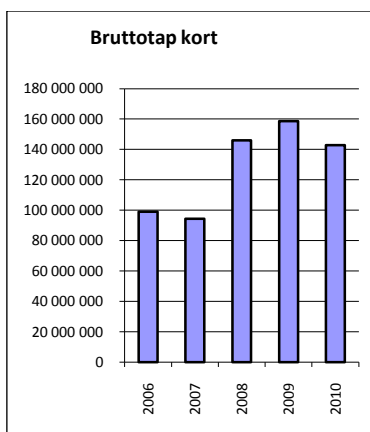
1.3 Bedrageri - Kort

Det er to endringer i innrapporteringen på Bedrageri - Kort fra og med 2. halvår 2010.

1. I 2006 ble kortmisbruk delt i Debet- og Kreditt-kort, disse er nå samlet fra og med 2. halvår 2010.

2. Kortmisbruk er nå fordelt på Misbruk Innland og Misbruk utland.

For ytterligere informasjon, se vedlagte statistikk-skjema.

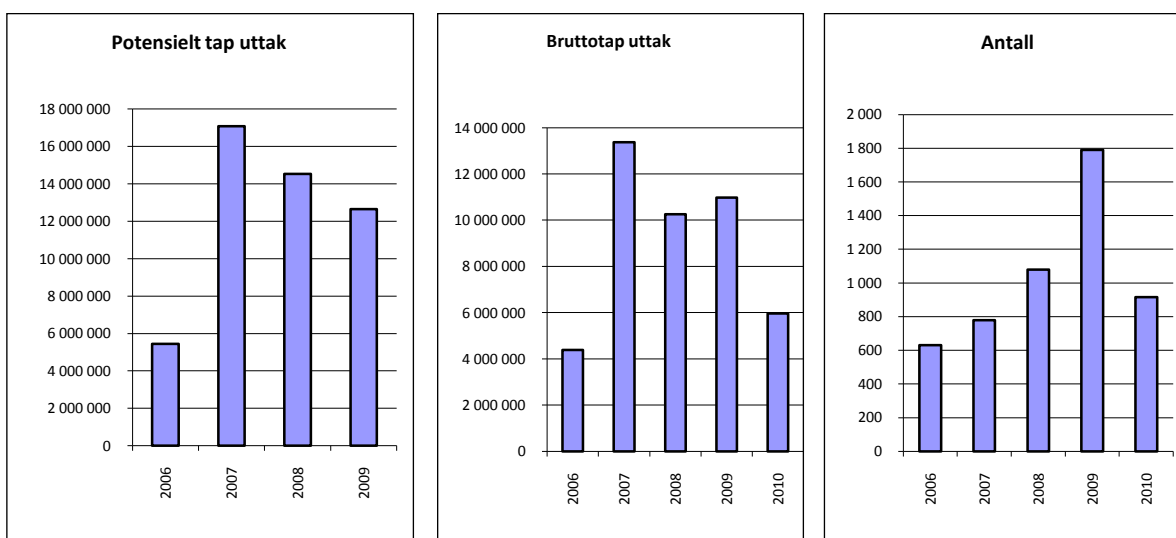
Antall	2006	2007	2008	2009	2010
Innland	-	-	-	-	5 338
Utland	-	-	-	-	13 272
Debet	7 352	6 134	10 552	16 333	6 188*
Kreditt	3 126	3 554	4 594	4 777	3 561*
Totalt	10 478	9 688	15 146	21 110	28 359

Brutto tap	2006	2007	2008	2009	2010
Innland	-	-	-	-	32 179 794
Utland	-	-	-	-	38 306 926
Debet	69 076 700	58 667 803	87 195 258	109 981 109	39 966 731*
Kreditt	29 744 939	35 603 969	58 694 398	48 707 009	32 409 833*
Totalt	98 821 639	94 271 772	145 889 656	158 688 118	142 863 284

1.4 Bedrageri – Urettmessige uttak (1.8)

1.4 Urettmessige uttak over skranke

Uttak over skranke til uvedkommende, mot falsk kvittering, falske fullmakter, bruk av falske og tapte/stjålne legitimasjonsdokumenter mv.

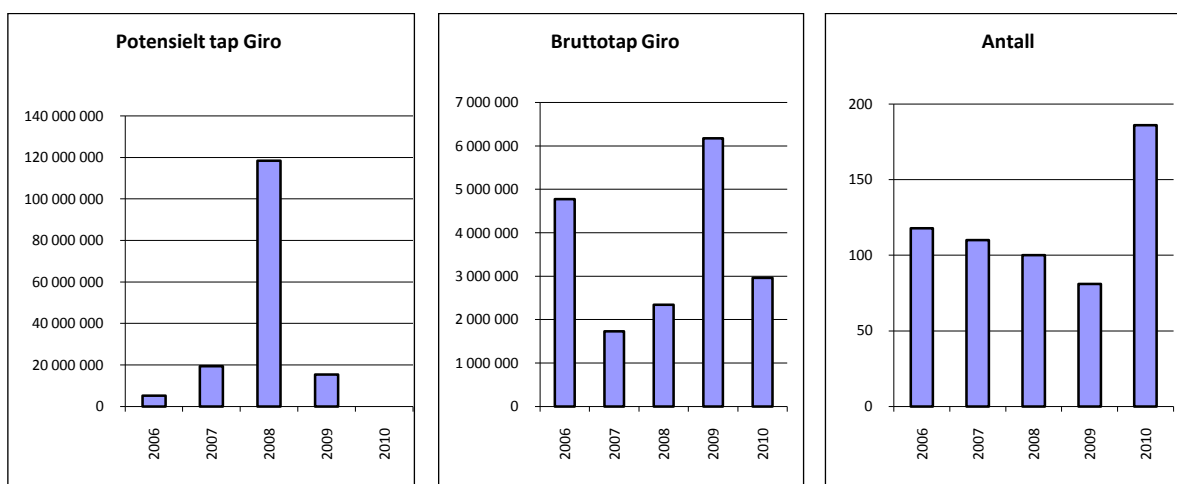

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	5 437 689	4 382 185	631
2007	17 085 591	13 367 485	778
2008	14 532 874	10 252 958	1 079
2009	12 645 020	10 980 146	1 791
2010	-	5 967 975	916

1.5.1 Overførsel – Giro - papirbasert (1.4)

1.5.1 Giro/Overførsel - papirbaserte

Sakstypen omfatter bedragerier knyttet til alle typer papirbaserte girotjenester, inkludert overførsler.

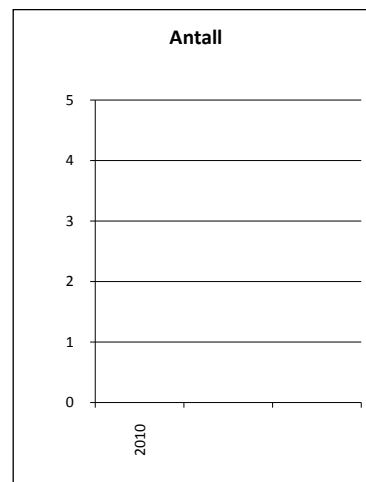
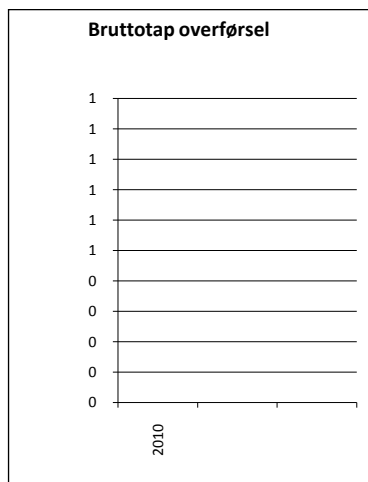

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	5 185 281	4 773 658	118
2007	19 319 104	1 726 834	110
2008	118 459 420	2 343 241	100
2009	15 318 321	6 171 212	81
2010	-	2 960 717	186

1.5.2 Overførsel – annet (ikke IKT- kriminalitet) (ny)

1.5.2 Overførsel - annet (ikke IKT kriminalitet)

Sakstypen omfatter bedragerier og andre typer overførsler som ikke er papirbaserte eller IKT-kriminalitet. Det kan være blant annet overførsler på bakgrunn av telefonforespørsler.

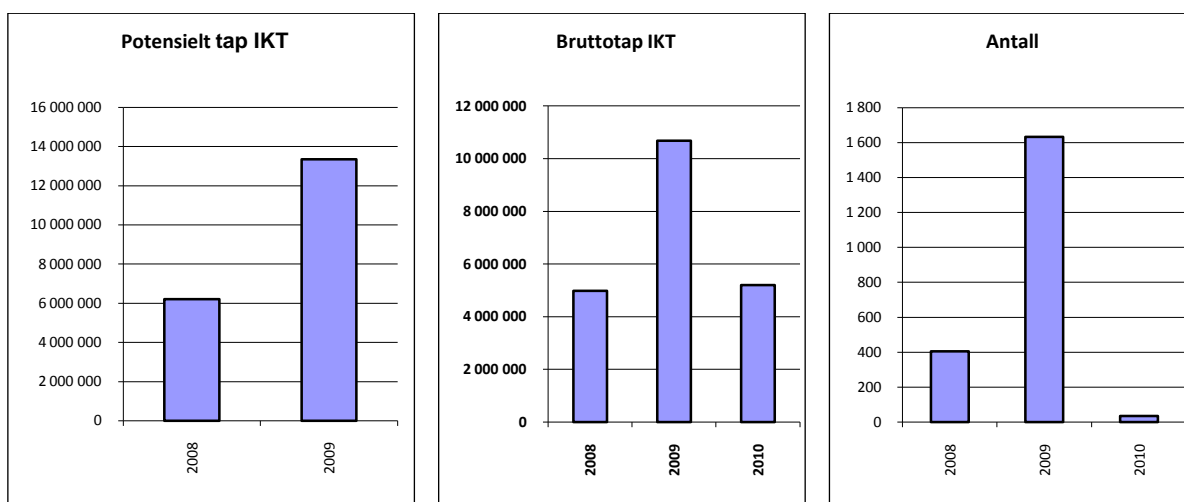
År	Brutto tap	Antall
2010		

Til denne posten er det for få innrapporteringer til at vi kan gjengi de her.

1.6 IKT-kriminalitet – ikke kort (1.6 og 1.7)

1.6 IKT-kriminalitet som ikke gjelder kortdata

Urettmessige transaksjoner gjennomført i nettbanken, urettmessige kjøp er gjennomført med BankAxess, urettmessige transaksjoner er gjennomført med mobiltelefon, ukjent, annet. Se pkt 6.1.1, 6.1.2 og 6.1.3 i definisjonslisten.

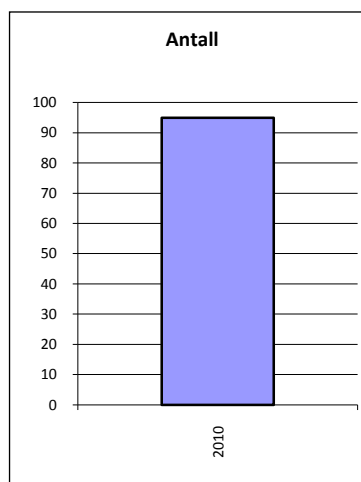
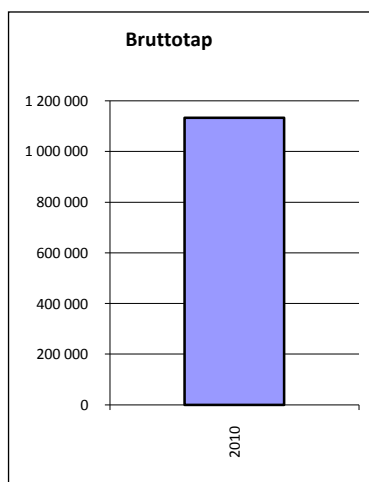

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	-	-	-
2007	-	-	-
2008	6 209 607	4 984 612	405
2009	13 356 188	10 678 202	1 632
2010	-	5 205 547	35

1.7 Annet /Ukjent bedrageri ^(ny)

1.7 Annet /Ukjent bedrageri

Her føres andre bedragerier som ikke kan knyttes til ovenstående kategorier eller at det er ukjent hvordan bedrageriet er gjennomført.

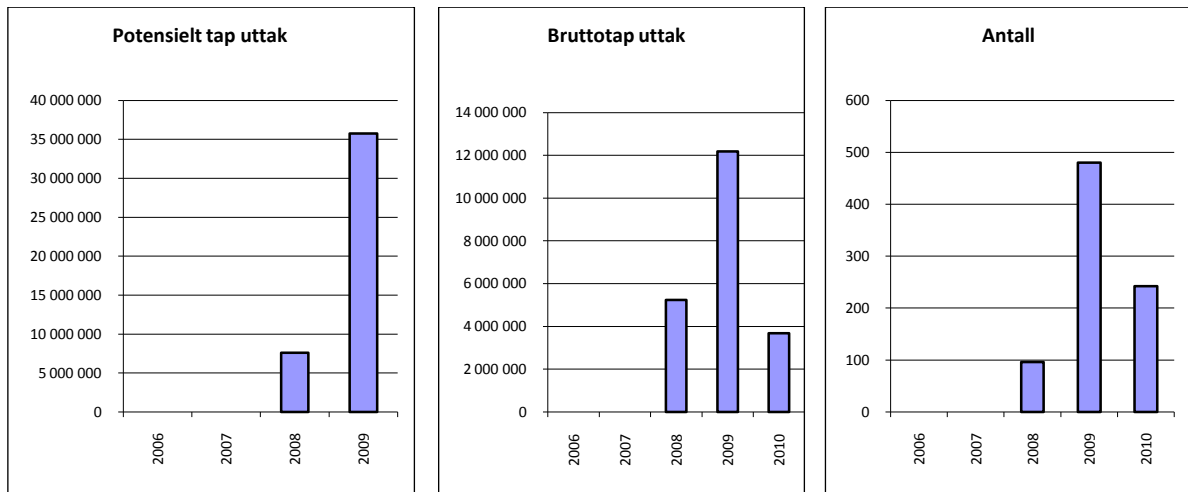
År	Bruttotap	Antall
2010	1 133 072	95

1.8 Bedrageri – ID-tyveri (1.9)

1.8 ID-tyveri

Flere av punktene over kan være bedragerier basert på ID-tyverier. For å kunne rapportere omfanget av ID-tyveri må disse sakene også rapporteres under dette punktet.

Dette er forhold der en person urettmessig kopierer en annen persons personalia, eller gjennom forfalskede dokumenter klarer å utgi seg for å være en bemyndiget representant for et firma og gjennomfører handlinger (ofte bedragerier) i vedkommendes eller firmaets navn.

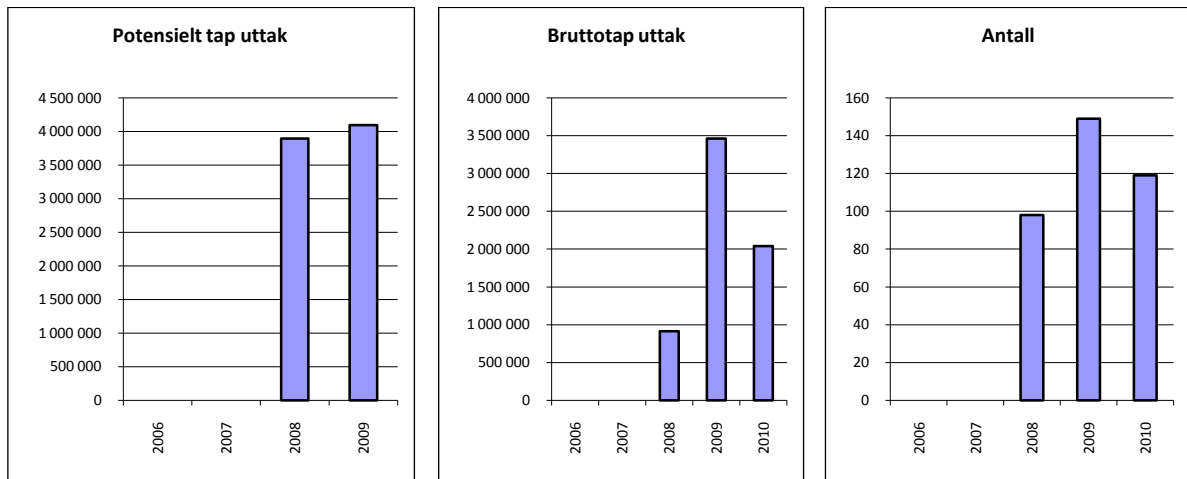

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	-	-	-
2007	-	-	-
2008	7 605 447	5 241 298	96
2009	35 762 237	12 189 437	480
2010	-	3 685 979	242

1.9 Bedrageri – Fiktiv identitet (1.10)

1.9 Fiktiv identitet

Flere av punktene over kan være bedragerier basert på ID-tyverier. For å kunne rapportere omfanget av fiktive identiteter må disse sakene også rapporteres under dette punktet. Dette er forhold der en person har opprettet en ny identitet, basert på fullstendig falske personalia.

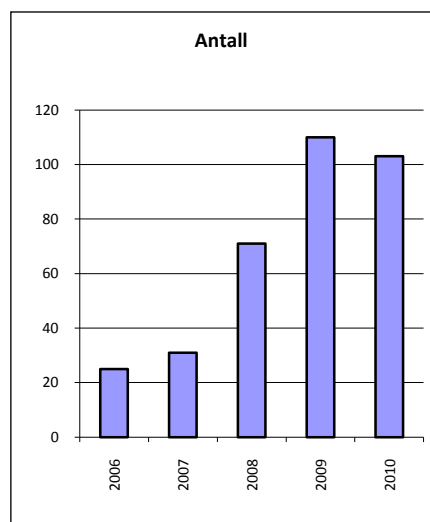
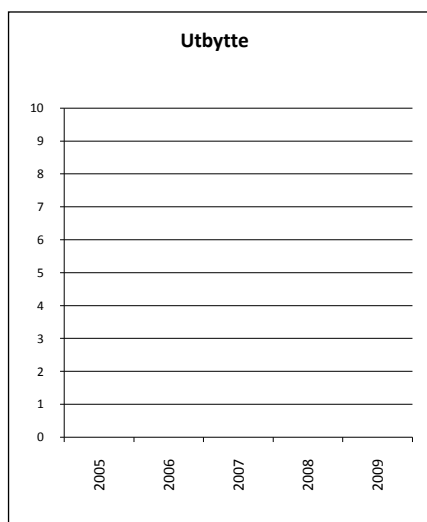

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	-	-	-
2007	-	-	-
2008	3 895 436	913 890	98
2009	4 098 760	3 461 708	149
2010	-	2 039 798	119

2.0 Persontrusler (2.2)

2 Persontrusler

Alle trusler (muntlige, telefoniske eller skriftlige) som rettes mot enkeltpersoner eller mot banken i den hensikt å skaffe noen uberettiget vinning, eller for å påføre skade.

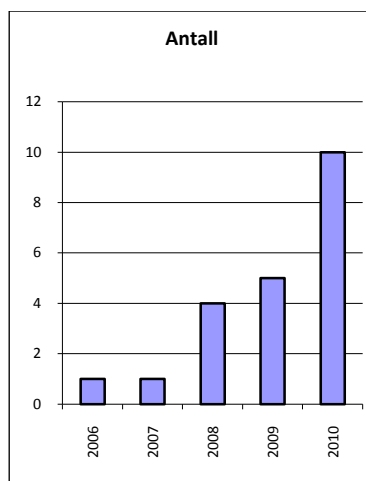

År	Utbytte	Antall
2006	0	25
2007	0	31
2008	0	71
2009	0	110
2010	0	103

3.0 Ran (2.1)

3 Ran

Ran eller forsøk på ran av banker eller bankenes egen pengetransport ved bruk eller trussel om bruk av vold.

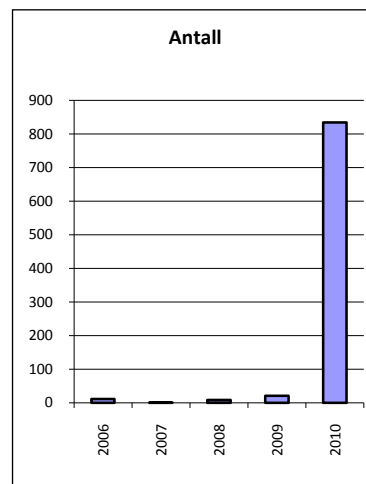
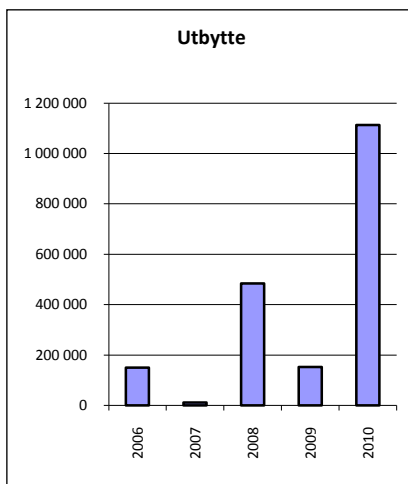

År	Antall
2006	1
2007	1
2008	4
2009	5
2010	10

4.0 Tyveri (3.0)

4.0 Tyveri

Angrep på minibanker montert i vegg eller plassert andre steder. Tyveri av minibanker montert i vegg eller plassert andre steder. Reversering av transaksjon, kontanter som tilsynelatende sitter fast i minibanken, eller tyveri/forsøk på tyveri av penger, verdipapirer eller andre verdier fra verdioppbevaringsenheter eller bankautomater

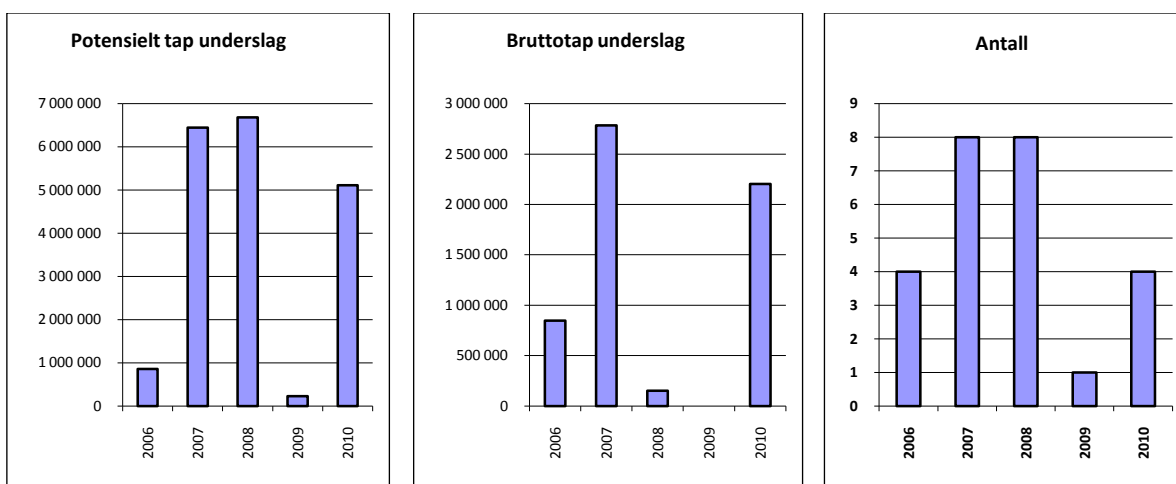

År	Utbytte	Antall
2006	149 550	11
2007	11 600	1
2008	483 904	8
2009	152 569	21
2010	1 113 376	835

5.1 Interne misligheter – Underslag (4.1)

5.1 Underslag

Handling som fører til uberettiget vinning for seg selv eller andre, begått av ansatt, tillitsvalgt eller vikar.

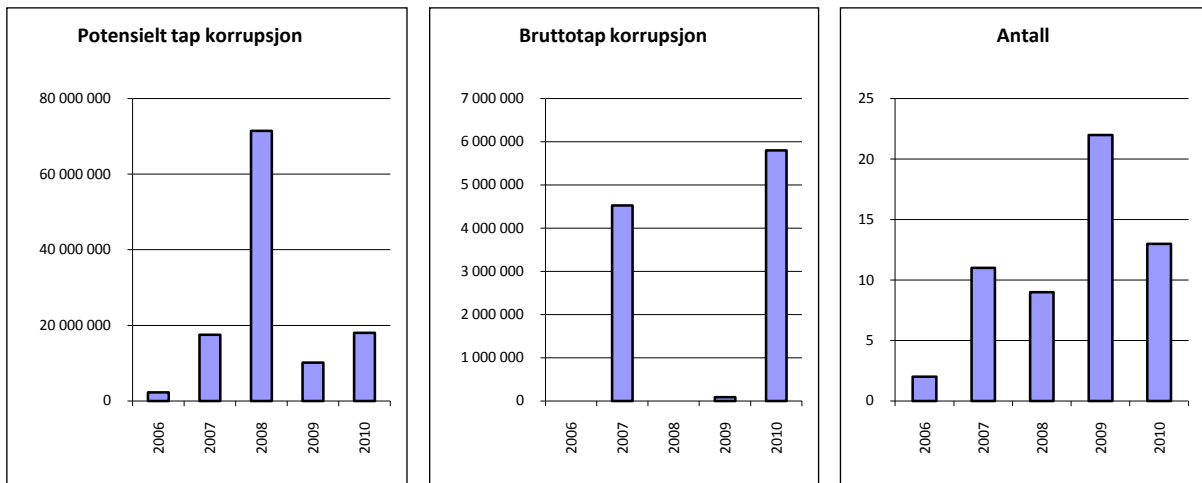

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	857 000	846 000	4
2007	6 445 700	2 785 700	8
2008	6 685 023	150 650	8
2009	230 000	0	1
2010	5 110 299	2 203 000	4

5.2 Interne misligheter – Korrupsjon (4.2)

5.2 Korrupsjon/Utroskap

Handling i strid med bankens instruksjer og retningslinjer. Ikke krav til vinning eller økonomisk tap for banken.

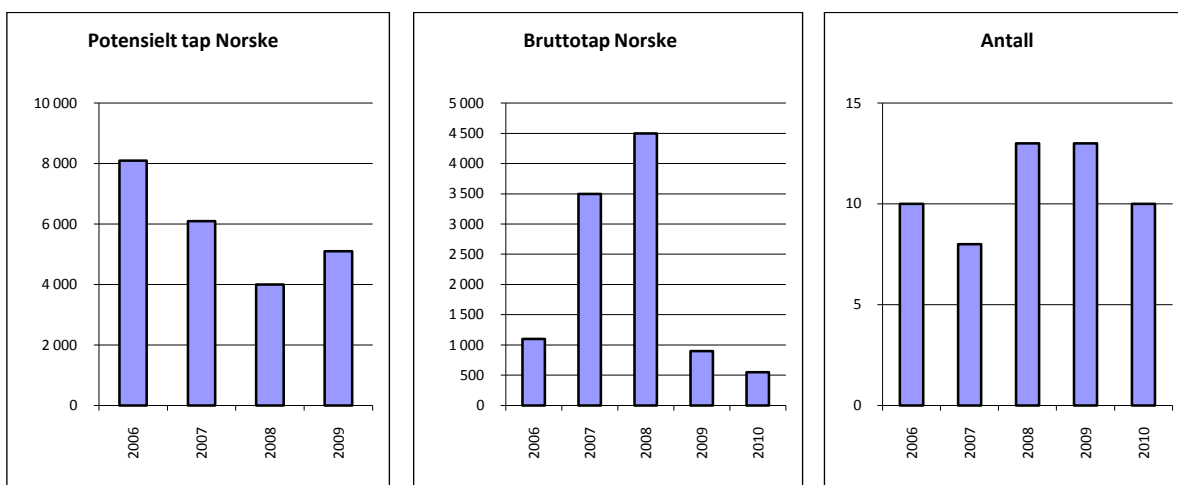

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	2 300 000	0	2
2007	17 470 590	4 523 000	11
2008	71 500 000	0	9
2009	10 127 680	88 423	22
2010	18 015 000	5 800 000	13

6.1 Pengefalsk – Norske (5.1)

6.1 Norske

Alle norske sedler uansett valør skal registreres. Under antall er det antall falske sedler som skal registreres (er det for eksempel 10 sedler i en sak, skal det registreres 10 i antallsrubrikken).

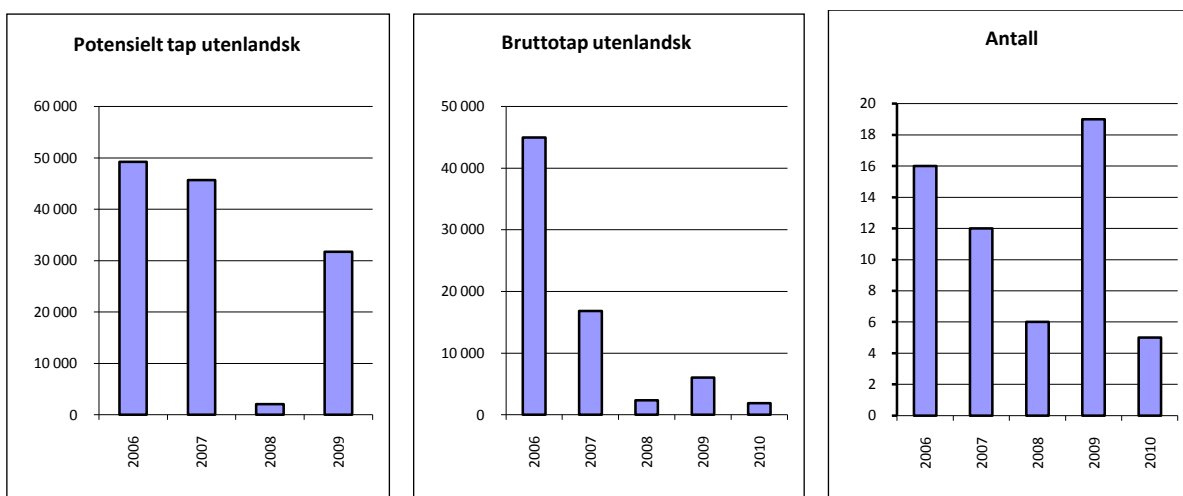

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	8 100	1 100	10
2007	6 100	3 500	8
2008	4 000	4 500	13
2009	5 100	900	13
2010	-	550	10

6.2 Pengefalsk – Utenlandske (5.2)

6.2 Utenlandske

Alle utenlandske sedler uansett valør skal registreres. Under antall er det antall falske sedler som skal registreres (er det for eksempel 10 sedler i en sak, skal det registreres 10 i antallsrubrikken).

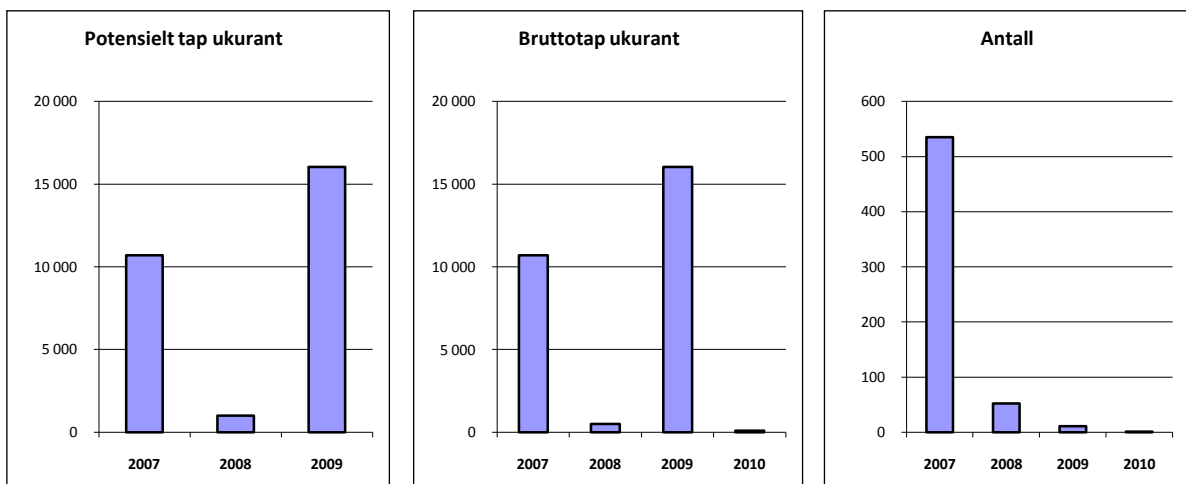

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2006	49 196	44 986	16
2007	45 683	16 813	12
2008	2 098	2 337	6
2009	31 753	6 055	19
2010	-	1 902	5

6.3 Pengefalsk – Ukurant mynt (5.3)

6.3 Ukurant mynt

Vekslingsoperasjoner av ukurant mynt (f. eks. syriske pund brukes som norsk 20-kroners mynt i automater).

År	Potensielt tap	Bruttotap	Antall
2007	10 700	10 700	535
2008	1 000	500	52
2009	16 040	16 040	11
2010	-	100	1

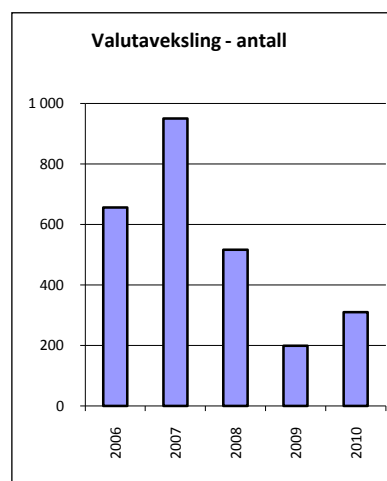
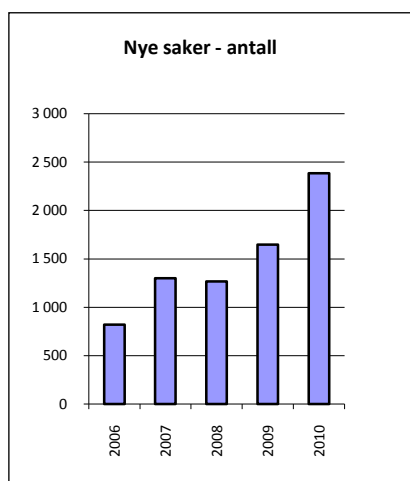
7.0 Hvitvasking – mistenkelige transaksjoner (6.0)

7.1 Nye saker sendt økokrim

Antall mistenkelige transaksjoner som er rapportert til ØKOKRIM når person/selskap ikke er tidligere rapportert i samme sak.

7.2 Valutavekslingsaker

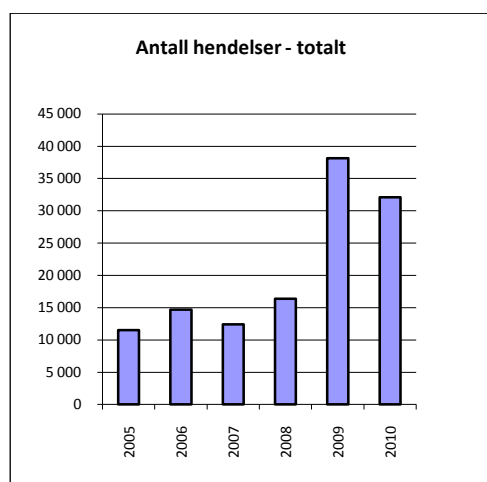
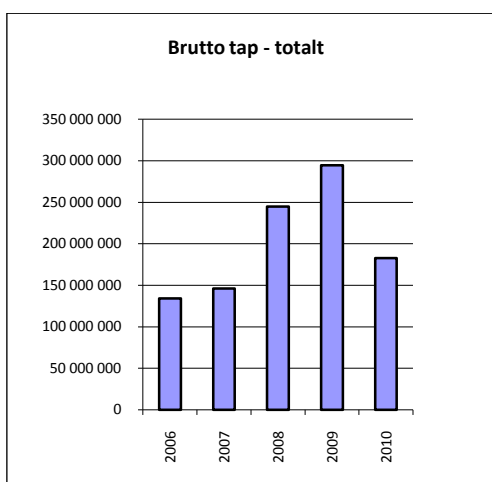
Rapportering til ØKOKRIM av store, mange og/eller uvanlige valutavekslinger.

År	Nye saker	Valutaveksling
2006	821	656
2007	1 299	951
2008	1 267	516
2009	1 649	299
2010	2 385	310

Oppsummering

I denne rapporten er tall fra både forretningsbanker og sparebanker som er medlemmer i FNO samlet. Selv om ikke alle bankene har rapportert, dekker innrapporteringen ca 95 % av markedet. Samlet bruttotap for disse bankene utgjør:

	2006	2007	2008	2009	2010
Brutto tap totalt	134 102 770	146 217 500	244 950 527	294 518 025	182 674 321
Antall totalt	14 712	12 431	16 394	38 172	34 123

Detaljer - Kortsystemet

2010

	Brutto tap		Antall	
	Innland		Utland	
1.3 Sum Kortmisbruk	32 179 794	5 338	38 306 926	13 272
1.3.1 Misbruk med falske kort				
Tyveri av kortdata	2 261 993	1 000	32 922 269	3 346
Skimming ATM Innland	431 337	74	2 913 865	478
Skimming ATM Utlandet*	379 425	54	8 573 916	083
Skimming POS Innland	104 795	17	349 662	62
Skimming POS Utlandet*	293 862	32	16 220 912	1 357
Datainnbrudd	91 392	31	12 149 846	1 160
Ukjent /Annet	961 183	792	10 551 300	969
1.3.2 Misbruk uten kort	10 266 908	2 163		
Datainnbrudd	3 694 280	737		
Kortnummergenerering	442 765	82		
Ukjent /Annet	6 129 862	1 344		
1.3.3 Misbruk med PIN og originalkort tapt ved	18 438 494	1 794	5 384 657	9 926
Borte i posten	4 025 248	298	214 453	8
Innbrudd / Ran	737 068	59	525 323	35
Lommetyveri / Kikke over skulder	2 902 951	338	991 224	9 568
Card trapping (lebanese loop)*	10 014	2	455 904	45
Annet / Ukjent	10 763 213	1 097	3 355 527	282
1.3.4 Misbruk med originalkort uten PIN	1 212 399	381		
Originalkort tapt ved Annet / Ukjent	1 212 399	381		
4.1 Angrep på minibanker	56 000	8		
Minibanker montert i veggen*	31 000	6		
Minibanker plassert andre steder*	25 000	2		
Herunder: Hendelser der tyvene har brukt eksplosiver for å få tilgang på pengene i minibanken		0		
4.2 Tyveri av minibanker	0	1		
Minibanker montert i veggen*	0	1		
Minibanker plassert andre steder*	0	0		
4.3 Andre tyverier	791 670	825		
Minibankeier – Reversering av transaksjon*	20 629	7		
Kortutsteder - Kontanter som tilsynelatende sitter fast i minibanken*	51 315	812		
Minibankeier – reversering av transaksjon*	20 629	7		
Andre tyverier	719 726	6		

1.6 IKT-kriminalitet som ikke gjelder kortdata	Brutto tap	Antall
1.6.1 Hvilken tjeneste er angrepet	2 398 771	16
Nettbank	2 398 771	16
BankAxxess	0	0
Mobilbank (WEB og WAP)	0	0
Annet / Ukjent	0	0
1.6.2 Hvordan er angrepet gjennomført?		14
Tapt/stjålet sikkerhetsmekanisme		8
Phishing og falske BankID-brukersteder		1
Ondsinnet programvare på kundens PC (man-in-browser, trojaner)		0
Ondsinnet programvare i kundens sikkerhetsmekanisme		0
Overlay services		0
Annet/Ukjent		5
1.6.3 Hvor er ovennevnte midler overført?		15
Til norsk bankkonto		10
Til utenlandsk bankkonto		1
Annet/Ukjent		4
8 Skimming brukerstedsbank		125
Minibankeier – Antall tilfeller hvor egen minibank er påmontert skimmer*		83
Brukerstedsbank – Antall tilfeller for innenlandske betjent betalingsterminal er påmontert skimmer*		6
Brukerstedsbank – Antall tilfeller hvor innenlandske ubetjente betalingsterminaler er påmontert skimmer*		20
Brukerstedsbank – Antall andre innenlandske skimmingsaker*		16

Følgende har vi kun tall for 1. halvår 2010

	Brutto tap	Antall
1.2.3 / 1.3.3 Tyveri av kortdata - kort brukt på internett	9 659 571	1 762
<i>Kortutsteder</i>		
Kortdata stjålet ifm handel på innenlandske internett brukersteder	240 933	61
Kortdata stjålet ifm handel på utenlandske internett brukersteder	9 418 638	1701
1.2.4 /1.3.4 Tyveri av kortdata - kort brukt på fysisk brukersted	8 646 446	939
<i>Kortutsteder</i>		
Kortdata stjålet ifm handel på innenlandske fysiske brukersteder	426 364	61
Kortdata stjålet ifm handel på utenlandske fysiske brukersteder	8 220 082	878